

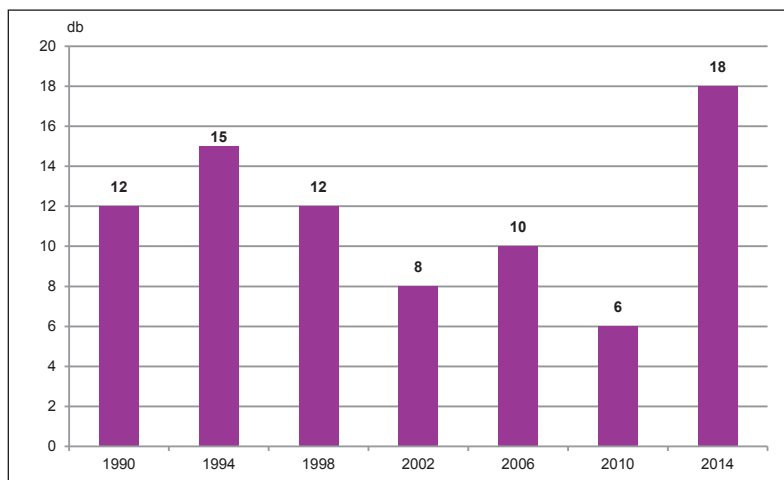
D.1.5. A választásokon országos listát állító pártok száma

A politikai pártok a modern demokratikus államok kulcsfontosságú szereplői. A D.1.4. indikátorhoz hasonlóan itt is fontos leszögeznünk, hogy a pártok fontos közvetítő szerepet játszanak a társadalom és az állam között; megjelenítik az állampolgárok érdekeit és igényeit, lehetőséget adnak és motiválnak a közéletben való részvételre, emellett a politikai tisztségviselők kiválasztásának és pozícióba juttatásának legfontosabb csatornáját képezik. A pártok alapításának szabadsága a demokráciák minőségi ismérve, a politikai verseny minimális feltétele. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a demokrácia ezen fontos csatornája, a politikai párt akkor tekinthető a politikai verseny valódi résztvevőjének, ha jelenléte társadalmi szinten mérhető, az általa közvetített értékek ténylegesen eljutnak a választópolgárokig. Ennek a társadalmi jelenlétnek a legautentikusabb mércéje a politikai versenyben a négyévente megrendezett országgyűlési választásokon történő szereplés, illetve az erre való képesség.

A 2014-es választásokra a jogalkotó a választási rendszert – annak alapstruktúrájának, logikájának megtartása mellett – jelentősen átalakította. Mindez érintette az országos lista állításának feltételeit is, ezért a munkacsoport az ideai jelentésben indokoltnak tartotta a tavalyi jelentésben szerepeltetett mutató, a választáson 1%-os támogatottságot elérő pártok száma helyett ezen mutatót megjeleníteni.

Az országos lista állításának „képessége” a munkacsoport álláspontja szerint az a kiindulópont, origó, minimális feltétel, amelynek teljesítésével egy párt beléphet a politikai versenybe.

A korábbi, húsz éven keresztül alkalmazott rendszerben, amelyben területi-megyei (fővárosi) listák is voltak, az országos lista állításához hét területi listát kellett egy pártnak állítania. A területi lista állításához az adott megyében (fővárosban) a körzetek egynegyedében, de legalább két körzetben kellett egyéni képviselőjelöltet állítani. Egy egyéni képviselőjelölt állításához pedig az adott körzetben 750 „kopogtatócédula” összegyűjtésére volt szükség a választópolgároktól. Megjegyzendő, hogy a korábbi szabályok alapján nem lehetett olyan pontosan meghatározni a listaállításához szükséges minimális ajánlásszámot, mint a hatályos rendszer esetén, mivel míg például Budapesten a régi szabályok értelmében a területi lista állításához 32 egyéni körzet egynegyedében kellett jelöltet állítani, ami minimum 6000 kopogtatócédula összegyűjtését tette szükségessé, addig például Nógrád megyében, ahol négy egyéni körzet volt, elegendő volt két egyéni körzetben megszerezni a szükséges

Forrás: NVI

750 kopogtatócédulát, összesen tehát 1500 ajánlást a területi lista állításához. Amennyiben a hét legtöbb egyéni körzettel rendelkező területi listát vesszük alapul, úgy 20 250 kopogtatócédula, míg ha a hét legkevesebb körzettel rendelkező területi listát vizsgáljuk, akkor összesen 11 250 ajánlás szükséges a országos lista állításához. Amennyiben a két szélső érték átlagát vesszük, kijelenthető, hogy átlagosan 15 750 ajánlásra lehetett szükség az országos lista állításához.

A hatályos választójogi szabályok szerint országos listát abban az esetben állíthat egy párt, amennyiben kilenc megyében és a fővárosban legalább huszónhét egyéni körzetben tud jelöltet állítani. Egy egyéni képviselőjelölt kiállításához az adott körzetben ötszáz választópolgár ajánlása szükséges. Egy pártnak tehát az országos lista állításához országos szinten, megfelelő területi eloszlás mellett, minimum 13 500 választópolgár aláírására van szüksége.

Fontos továbbá, hogy míg korábban egy választópolgárnak egy kopogtatócédulája volt, tehát egy pártot ajánlhatott csupán, addig a jelenlegi rendszerben egy választó akár több párt jelöltjét is ajánlhatja aláírásával, ezáltal is könnyebbé tette az ajánlások megszerzését.

Az országos listát állító pártok számát tekintve a régi választási rendszerben 1994 jelentette a csúcspontot, amikor tizenöt párt állított országos listát, a mélypontot pedig 2010, amikor csak hat pártnak sikerült mindez. 1994-től 2010-ig egyértelműen csökkenő tendenciát jegyezhetünk fel tehát, amelyet a hatályos választójogi szabályozás bevezetése után erőteljes emelkedés követett, ugyanis 2014-ben minden addiginál több párt volt képes országos listát állítani. Kijelenthetjük, hogy a jogalkotó az országos politikai versenybe történő belépés feltételeit könnyebbé tette, ezáltal mindenképp élénkült a politikai sokszínűség és a verseny.

Az országos listát állító pártok száma a jelölt- és listaállítási szabályok átszabása nyomán 2014-ben volt a legmagasabb. Az átalakítás nyíltabbá tette a versenyt, és több párt képes megméretetni magát.